

VIII.

A MOL Petrolkémia Zrt. élővilág-védelme

Tartalom

Bevezetés.....	2
1 Közvetlen hatásterület	2
2 Szűk környezet	3
3 Tág környezet.....	4
4 Megállapítások	7

Bevezetés

A felülvizsgálat keretében nem került sor az élővilág ismételt felmérésére, a vegyipari létesítmény polimer üzeimében a felülvizsgált időszakban nem történt olyan változás, amely ismételt felmérés elvégzését indokolta volna.

Ennek megfelelően a következőkben a korábbi dokumentációkra, és a korábbi felülvizsgálatok során tett bejárásra támaszkodtunk.

1 Közvetlen hatásterület

A létesítmény közvetlen hatásterületén természetes vegetáció nem található. Az üzemi épületek között látható zöldesbarna foltok kezelt gyepterületek. A rendszeresen nyírt száraz gyepterületekben állományalkotó fűfajai az angolperje (*Lolium perenne*) és a csillagpázsit (*Cynodon dactylon*), ezek mellett nagyobb borítást a taposástűrő madárkeserűfű (*Polygonum aviculare*) ér el. A zöldterületen ezek mellett zöldes muhar (*Setaria viridis*), közönséges cickafark (*Achillea millefolium*), apró szulák (*Convolvulus arvensis*), bürökgémorr (*Erodium cicutarium*), gyermekláncfű (*Taraxacum officinale*), fehér libatop (*Chenopodium album*) és pipacslevelű zörgőfű (*Crepis rhoeadifolia*) fordul elő. A gyepten helyenként a dolgozók által telepített díszfák és díszcserjék találhatók.

A madárvilágot a vizsgálat idején néhány feketeterítő (Turdus merula) és szarka (Pica pica) képviselte, emlősök közül kistermetű rágcsálók fordulnak elő.

2 Szűk környezet

Az MPK legnagyobb részét mesterséges felszínek: építmények, betonozott felületek és nyírt gyepfelületek alkotják. Egyetlen kivétel az iparterületet kelet-nyugati irányban kettéosztó Sajó-csatorna, bár ez is mesterséges vízfolyás.

Annak ellenére, hogy ez a befogadója az Iparterületen belül képződő tisztított szennyvíznek és elfolyó csapadékvíznek, a csatorna partján dús, bár nem természetközeli növénytakaró található. A csatorna nyugati részét majdnem teljes egészében benőtte a nád (*Phragmites australis*), a többi részen a partmenti sávot szegélyezi. A néhány méter szélességű parti fás növényzetet dió (*Juglans regia*), alma (*Malus domestica*), akác (*Robinia pseudo-acacia*), fehér és szürke nyár (*Populus alba* és *P. tremula*), kökény (*Prunus spinosa*), rózsza (*Rosa* sp.), zöld juhar (*Acer negundo*), erdei iszalag (*Clematis vitalba*), fekete bodza (*Sambucus nigra*) egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), és hamvas szeder fajcsoport (*Rubus caesius* agg.) alkotja.

A Sajó-csatorna komplex felülvizsgálata és rehabilitációs tervezése jelenleg folyamatban van.

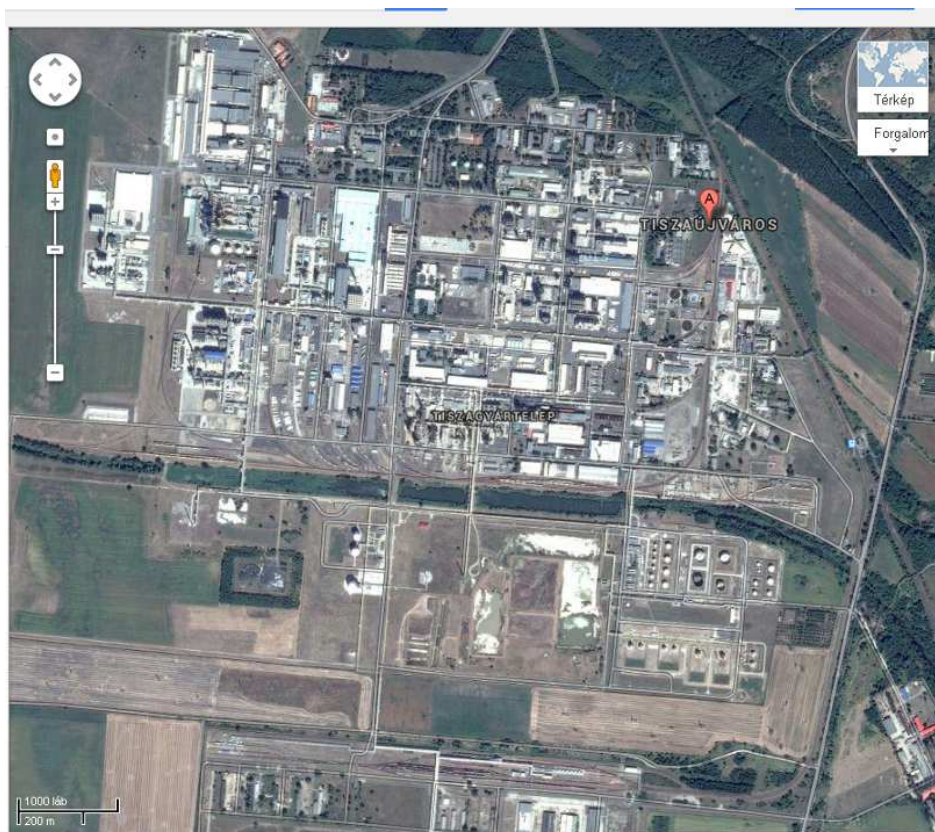
A vízpart és a csatorna mentén futó utak közötti terület többé-kevésbé nyírt gyep. Ennek szembeötlő fajai pl. a következők: angolperje (*Lolium perenne*), csillagpázsit (*Cynodon dactylon*), mezei katáng (*Cichorium intybus*), farkas kutyatej (*Euphorbia cyparissias*), fehér libatop (*Chenopodium album*), közönséges tarackbúza (*Elymus repens*), fehér mécsvirág (*Silene latifolia* ssp. *alba*), útszéli bogáncs (*Carduus acanthoides*), franciaperje (*Arrhenatherum elatius*), pipacs (*Papaver rhoeas*), terjőkekígyószisz (*Echium vulgare*), közönséges bojtorján (*Arctium lappa*), ürömlevelű parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), apró szulák (*Convolvulus arvensis*), réti here (*Trifolium pratense*), gumós lednek (*Lathyrus tuberosus*).

A terület állatvilágáról kevesebb adat áll rendelkezésre. A dolgozók gyakran látnak mezei nyulat (*Lepus europaeus*), a vízen pedig különböző récefajokat. A gerinctelenek közül a parton hétpettyes katica (*Coccinella septempunctata*), földi poszméh (*Bombus terrestris*), fehérpettyes álsüngőlepke (*Syntomis phegea*), sakktáblalepke (*Melanargia galathea*), kórócsiga (*Helicella obvia*), továbbá közelebbről nem azonosított boglárkalepke és szitakötő fajokat lehetett megfigyelni.

A MOL Logisztika Iparteleptől délre, valamint a létesítmény környezetében nagytáblás mezőgazdasági művelés a jellemző, a legközelebbi természetes élőhely a létesítménytől kb. egy kilométerre levő Tisza-kanyarulat mentén levő ligeterdő.

3 Tág környezet

Jóllehet az MPK területén lévő pontforrások nem okoznak a létesítmény területén kívül mérhető jelentős mértékű immisszió változást (azaz nincs üzemhatáron kívül terjedő hatásterülete), a továbbiakban röviden bemutatjuk azokat a természetközeli élőhelyeket, melyek az MPK és MOL Logisztika tágabb környezetében helyezkednek el.

Növényföldrajzilag a terület a Pannóniai flóratartomány (Pannonicum) Alföldi flóraidékének (Eupannonicum) Tiszántúli flórajárásába (Crisicum) tartozik. A mikrorégió a Borsodi-ártér, de a közeli Tisza bal partja már a Hortobágyhoz tartozik.

Öntés- és réti talajokkal fedett alluviális árterei, csernozjom talajokkal borított löszös hátjai túlnyomó részben mezőgazdasági kultúrterületek. A terület egésze a klimatikus erdőssztyepp övbe esik, de az eredeti növényzetet az határozta meg, hogy a Tisza és mellékfolyóinak árvizei rendszeresen elöntötték. A térség folyóinak 19. századi szabályozása, gátak közé szorítása a területet egy szűk hullámtérre, és jóval nagyobb mentett oldalra osztotta, ahova csak rendkívüli esetekben jut ki az árhullám. Ezeken a területeken az eredeti vízjárta mocsarasokat lecsapolták, és a terület nagyüzemi mezőgazdálkodásra alkalmassá vált. Ugyanezen hatás következtében másodlagos szikesedés indult meg, kialakítva pl. a Hortobágy jelenlegi képét. A természetes növényzet maradványai a folyó menti ligetekben, az egyre kisebbedő mocsaras területeken és a hatalmas kiterjedésű szikes legelőkön találtak menedéket.

A Tisza mentén a maradvány ligeterdők a folyókat kísérik. Leggyakoribb a fűz-nyár liget (*Salicetum albae fragilis*). A fűzligetnek a területen csak töredékei maradtak fenn eredeti állapotukban, ezek telepített nemesnyárasok között találhatók. A magas ártéren - a szukcesszió következő lépcsőjeként - a tölgy-kőris-szil ligeteket (*Fraxino pannonicae-Ulmetum*) találjuk. Egykori nagy erdőségeit csak maradvány állományok képviselik a Tisza mentén és távolabb az egykori morotvák zugában.

A Sajó és a Tisza árterén (nem csak Tiszaújváros környékén, de máshol is) gyakoriak az olyan leromlott erdőállományok, melyekben a természetes aljnövényzet helyett hamvas szeder (*Rubus caesius*), nagy csalán (*Urtica dioica*) és magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), képez áthatolhatatlan szövedéket. A cserjeszint kizárólag gyalogakácból (*Amorpha fruticosa*), áll, valamint a szintén spontán terjeszkedő tájidegen zöld juharból (*Acer negundo*) és amerikai kőrisből (*Fraxinus pennsylvanica*) áll. A nyíltabb foltokban pedig az aljnövényzetet átszövi a süntők (*Echinocystis lobata*). Ezek az inváziós fajok jelentősen csökkentik ezen élőhelyek természetességét.

A jelenlegi intenzív tájhasználat (lakóterületek, utak helyfoglalása, ipari- és intenzív mezőgazdasági területek) miatt az élővilág értékei leromlott formában vagy kisebb területekre visszaszorulva maradtak fenn. Tiszaújváros környékén a természetközeli élőhelyek többsége az eredeti vizes élőhelyek és a löszös gyepek, erdők maradványai. Ezek közül néhány már évtizedek óta természetvédelmi terület, a közelmúltban pedig a NATURA 2000-es hálózat részévé is váltak. Mivel ezen területek az üzemtől több km-es távolságban találhatóak, és az üzemi tevékenységnek kimutatható hatása nincs ezen területek élővilágára, részletes bemutatásuktól eltekintünk.

A létesítményhez legközelebb található természetvédelmi területek:

Kesznyéteni Tájvédelmi Körzet – a létesítménytől ÉK-re kb. 6 km-re

A létesítményhez legközelebb található NATURA 2000-es területek:

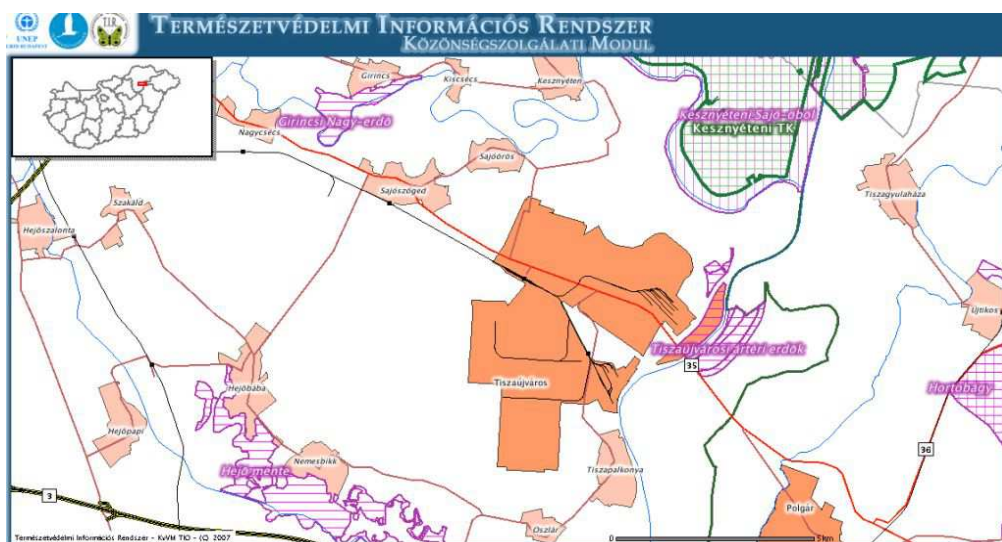
Kiemelt jelentőségű különleges természet-megőrzési területek:

Girincsi Nagy-erdő (HUBN20029) – a létesítménytől ÉNy-ra kb. 6 km-re

Hejő mente (HUBN20030) – a létesítménytől DNy-ra kb. 5 km-re

Kesznyéteni Sajó-öböl (HUBN20069) – a létesítménytől ÉK-re kb. 6 km-re

Tiszaújvárosi ártéri erdők (HUBN22096) - – a létesítménytől K-re kb. 5 km-re

4 Megállapítások

Az MPK területén folyó tevékenységből adódó kibocsátások nem tesznek számottevő hatást a környező élővilágra. A légszennyező pontforrások hatásterülete csekély mértékben nyúlik túl a létesítmény határán, ahol mesterségesen telepített és kezelt növényzet található. A Sajó-csatorna az MPK tiszta csapadékvizét és tisztított-kezelt szennyvizeit vezeti a Tiszába, a víz és a vízpart növényvilága ennek megfelelően a tápanyagellátottság miatt jellemzően dús, de degradált jellegű.

Összességében megállapítható, hogy az MPK tevékenysége nincs számottevő hatással az élővilágra.